

European Commission
Directorate General Environment
Unit B1 – Agriculture, Forests & Soil

28. listopad 2014

Stanovisko EBA k digestátu z pohledu “Nitrátové směrnice”

Evropská bioplynová asociace (EBA) oceňuje zřízení výboru pro otázku dusičnanů (Nitrates Committee), který byl ustanoven za účelem ochrany vodních zdrojů před environmentálním znečištěním. EBA by ráda výboru nabídla technickou asistenci prostřednictvím svých expertů a využila této příležitosti k zaslání komentářů ke zlepšení nitrátové směrnice zejména v oblasti využití živočišných výkalů v oblastech citlivých na dusík (Nitrate Sensitive Zones).

EBA si je vědoma, že nutrienty ve výkalech (hnůj, kejda) jsou organicky vázány a při využití na zemědělské půdě jsou charakteristické pomalým uvolňováním dusíku, které pak způsobuje jeho postupné vyplavování. Proto považujeme maximální limit pro hnůj 170 kg/ha dusíku v rámci oblastí citlivých na dusík za nezbytné opatření. Nicméně potřeba hnojiv, které uvolňují dusík rychle, nutí zemědělce k nákupu velkých množství minerálních hnojiv, které se vyznačují významnou uhlíkovou stopou.¹ V tomto kontextu EBA vidí unikátní příležitost ušetřit zemědělcům finanční prostředky, radikálně snížit emise skleníkových plynů vznikající z minerálních hnojiv a zajistit vysoký standard ochrany vodních zdrojů.

Při anaerobní digestaci živočišných výkalů (přirozený proces) je velká část pomalu se uvolňujícího organického dusíku mineralizována a přeměněna na rychle se uvolňující minerální dusík (s dominujícím $\text{NH}_4\text{-N}$). Proto digestát, jako produkt anaerobní digesce, využívá vyšší efektivitu využití nutrientů², což na jedné straně významně redukuje riziko eutrofizace a na druhé dovoluje zemědělcům zvolit ekonomičtější a environmentálně příznivý způsob než jaký představují konvenční minerální hnojiva.

I přesto, že výhody hnoje zpracovaného anaerobní digestací oproti hnoji surovému jsou více než zřejmé, EBA se obává, že Nitrátová směrnice mezi nimi nerozlišuje a definuje surový hnůj pod článkem 2(g) jako: “*odpadní produkt tvořený exkrementy hospodářských zvířat nebo směs podestýlky a exkrementů hospodářských zvířat a to i ve zpracované formě*”. To vede k tomu, že veškerý digestát živočišného původu si drží charakter živočišného hnoje navzdory jeho nové “zpracované formě”, která zvyšuje efektivitu využití nutrientů. Tím, jako důsledek slovíčkaření “směs podestýlky a exkrementů hospodářských zvířat”, směrnice navádí některé členské státy k přísné interpretaci, kdy se jakýkoli organický materiál, který je zpracován

¹ Minerální dusík potřebuje 35-40 GJ/ t k získání dusíku z atmosféry při použití Haber-Boschovi procedury. Tento proces nyní produkuje 454 mil. t dusíkatých hnojiv ročně celosvětově většinou ve formě amoniaku, dusičnanu amonného a močoviny. 3–5% světové produkce zemního plynu je spotřebováno v rámci tohoto procesu (~1–2% světové roční dodávky energie).

² Běžný digestát má úroveň 75-85% $\text{NH}_4\text{-N}$ (přímo využitelný dusík) v porovnání s jeho celkovým obsahem dusíku, zatímco prasečí kejda obsahuje pouze 60-65% $\text{NH}_4\text{-N}$. Jednoduchý proces separace umožňuje získat hnojivo s ještě větším obsahem $\text{NH}_4\text{-N}$ (90-95%).

anaerobní digescí společně s hnojem (nehledě na kvantitu hnoje ve směsi), se stává hnojem z pohledu Nitrátové směrnice, a to je dle našeho názoru nepřiměřené.

EBA je srozuměna s faktem, že znovuotevření revize Nitrátové směrnice nemusí být ideálním přístupem v tomto okamžiku, nicméně rádi bychom na tento problém v definici upozornili. Dle našeho názoru může mít implementace této směrnice závažné důsledky v procesu aplikace digestátu v jednotlivých členských státech³, což je velmi neadekvátní pro společný trh. Pro řešení této situace navrhuje následující tři věci:

1. Komise by měla převzít vedení a doporučit harmonizovanou interpretaci, jakým způsobem nakládat s nutrienty v rámci digestátu, který pochází ze spolu zpracovaného hnoje
2. Komise by měla poskytnout jasnou definici, co přesně znamená “ve zpracované formě”. Zahnuje to pouze mechanické zpracování nebo i přirozeně se vyskytující procesy přeměny biomasy jako kompostování či anaerobní digesce?
3. Komise by měla potvrdit princip “pro rato” ve spolu zpracovaném hnoji, kde je pouze podíl nutrientů započítán do limitu 170 kg/ha. Tento princip je relevantní, pouze pokud je anaerobní digesce vnímána jako zpracování hnoje (bod 2). V současné platné definici, která se objevuje i v návrhu Nitrátové směrnice není obsažena žádný legální báze pro jinou interpretaci.

Považujeme tyto tři opatření za schopná poskytnout adekvátní zákonnou jistotu pro producenty digestátu, zemědělce a národní legislativce.

Rádi poskytneme bližší vysvětlení výše uvedeného, pokud bude potřeba.

S přátelskými pozdravy,

Dr. Jan Štambaský
Prezident EBA

Prof. Eric Meers
Univerzita Ghent

³ Existují dvě odlišné zákonné interpretace napříč EU týkající se rozšíření spolu zpracovaného hnoje:

a) některé státy volí přísný přístup, kdy se předpokládá, že všechny nutrienty v digestátu si zachovávají status živočišného hnoje. To naznačuje, že přídatné nutrienty z jiných zdrojů jsou automaticky přeměněny na živočišný hnůj.

b) jiné státy podporují více otevřený “pro rato” princip, který říká, že pouze část nutrientů pocházející z hnoje je považována za hnůj a bude započítána do limitu 170 kg/ha.